

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Rutsche a soudkyně Mgr. Heleny Konečné a JUDr. Martiny Küchlerové, Ph.D., ve věci

žalobce: **Ing. F. K.**

proti

žalovanému: **Krajský úřad Libereckého kraje**
se sídlem U Jezu 642/2a, Liberec

za účasti: **1. obec Víchová nad Jizerou**
se sídlem Víchová nad Jizerou 8, 512 41 Víchová nad Jizerou
2. L. Z.
3. P. N.
4. M. H.

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. června 2023, č. j. KULK
47308/2023 OSH 3XJ/2023/280.9/Fr

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Osoby zúčastněné na řízení nemají právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět sporu

1. Napadeným rozhodnutím žalovaný sice částečně změnil, v podstatě ale potvrdil rozhodnutí Městského úřadu Jilemnice (dále také jen „správní orgán I. stupně“ nebo „prvoinstanční správní orgán“ nebo „prvostupňový správní orgán“ nebo „silniční správní úřad“) ze dne 4. dubna 2023, sp. zn. MUJI-1590/2022/OD, č. j. PDMUJI-7856/2023/OD, kterým žalobci nařídil nejpozději do 5 dnů od právní moci rozhodnutí odstranit ocelové sloupky a narovnané kameny na pozemcích stp. č. XA a XB v katastrálním území xx (dále také jen „Pozemky“) dle § 29 odst. 3 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „zákon o pozemních komunikacích“).
2. Všechny nemovitosti, o nichž bude v tomto rozsudku zmínka, se nacházejí v katastrálním území xx. Z důvodu úspornosti tedy již soud nebude u označení nemovitostí tento údaj uvádět.

II. Obsah žaloby

3. Žalobce v žalobě setrval na svých námitkách odvolacích. Upozornil předně na skutečnost, že průchod ohraničený ocelovými sloupky byl vymezen autorizovaným geodetem a nejde tak o žádné svévolné „zabrání“ cizího pozemku. Sousedé o tom byli informováni. K tomu došlo z toho důvodu, že ze strany paní L. Z. docházelo k neustálému a neoprávněnému rozšiřování průchodu či průjezdu, což vážně ohrožovalo a ohrožuje jeho nemovitosti. Předmětná „účelová komunikace“ byla využívána nejen osobními automobily, ale přes jeho nesouhlas zajížděla k nemovitosti jmenované i rozměrná nákladní vozidla. Ocelové sloupky jsou umístěny na stp. č. XA, která je v žalobcově vlastnictví. Podle žalobce není možné, aby „účelová komunikace“ vedla po stavební parcele – zastavěné ploše.
4. Podle žalobce dále není z rozhodnutí jasné, zda-li silniční správní úřad považuje danou účelovou komunikaci za „prostou“ účelovou komunikaci nebo za veřejně přístupnou účelovou komunikaci (dále také jen „VPUK“). Dle jeho názoru nemůže jít o veřejně přístupnou účelovou komunikaci, protože se jedná o komunikaci v uzavřeném prostoru či objektu (procházející mezi jeho rodinným domem na st. p. č. XA a zemědělskou usedlostí na stp. č. XB), která slouží potřebě jeho coby vlastníka tohoto uzavřeného prostoru. Dle žalobce veřejně přístupná účelová komunikace nevzniká za situace, kdy cesta není užívána širší veřejností, ale pouze úzkým okruhem osob, jako je tomu v dané věci.
5. Dle žalobce cesta přes stp. č. XA není jedinou přístupovou komunikací k nemovitostem jiných vlastníků, včetně paní Z.. Přístup k nim je zajištěn po komunikaci na pozemku p. č. XC a dále po pozemcích, jichž je jmenovaná spoluvlastnicí (p. č. XD a XE). Tuto alternativní přístupovou cestu označil v podkladech správním orgánům červenou barvou. Ty však neprovedly dle jeho mínění dostatečné šetření těchto jím označených alternativních přístupů, ale i případně dalších a vše odbyly poukazem na nepříznivé sklonové poměry. Ty však dle žalobce nebrání užívání běžnými motorovými vozidly, navíc se jim lze vyhnout užitím zpevněné cesty používané pro obhospodařování zemědělské půdy – tato komunikace vede po p. č. XF, dále na p. č. XD a p. č. XG po cestě J. na obecní cestu p. č. XH.
6. Pokud silniční správní úřad dospěl k závěru, že jde o účelovou komunikaci, pak měl stanovit i její bližší vymezení, zejména co do její šířky. Jinak bude docházet k dalšímu a

dalšímu zabírání žalobcova pozemku. Dle geodetického zaměření by šířka cesty měla být 1,9 m, což by odpovídalo jejímu užívání pěšky nebo koňmo.

7. K odvolání žalobce dospěl žalovaný k závěru, že v daném případě byly naplněny všechny 4 znaky veřejně přístupné účelové komunikace. Existenci souhlasu s veřejným užíváním komunikace dovodil žalovaný především z ústního vyjádření M. K. zapsaného do protokolu ze dne 14. 7. 2006. Ta však dle žalobce v daném protokolu žádný takový souhlas nedala, v té době její pozemky (nyní ve vlastnictví žalobce) nejsou v tomto protokolu zmíněny. Souhlas k užívání pozemku p. č. XC dát nemohla, protože nebyla jeho vlastníkem. Tato parcela je od roku 1903 slepá a končí u žalobcovy nemovitosti, nenavazuje tak na pozemek p. č. XCH. Část komunikace od pozemku p. č. XC po p. č. XCH vždy plnila nutnou komunikační potřebu pouze pro vlastníka nemovitostí, které jsou dnes v žalobcově vlastnictví.
8. Žalobce závěrem shrnul, že napadená rozhodnutí nepřiměřeně omezují jeho vlastnické právo a ohrožují na zdraví jej a osoby bydlící v jeho nemovitosti. Rozhodnutí silničního správního úřadu neobsahuje popis komunikace, včetně zákresu a doplnění o její šíři a délku. To umožňuje cizím osobám její postupné rozšiřování. V současné době sporná cesta již ani nevede po pozemku p. č. XC.
9. Proto žalobce navrhl, aby krajský soud žalované rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Obsah vyjádření žalovaného k žalobě

10. Žalovaný ve svém vyjádření odkázal na obsah prvoinstančního i žalovaného rozhodnutí. Podle něho byla existence veřejně přístupné účelové komunikace ve smyslu § 7 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích na Pozemcích spolehlivě prokázána. Odkázal zejména na souhlas udělený matkou žalobce M. K., která jej udělila v souvislosti s povolením stavby rodinného domu manželů H.. Z něj vyplývá, že o veřejně přístupné účelové komunikaci věděla a jejímu užívání nijak nebránila.
11. Se žalobcem souhlasil žalovaný v tom, že obslužnost na takové komunikaci nákladními vozy může být nebezpečná, proto mu doporučil zažádat silniční správní úřad o upravení nebo omezení provozu na této VPUK v souladu s § 7 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích.
12. Navrhl proto zamítnutí žaloby.

IV. Vyjádření osob zúčastněných na řízení, replika žalobce

13. Osoba zúčastněná na řízení č. 1 obec Víchová nad Jizerou odkázala na svoje vyjádření k podanému odvolání žalobce proti rozhodnutí prvostupňového správního orgánu. Z obsahu tohoto vyjádření pak lze seznat, že s výrokem prvoinstančního rozhodnutí souhlasí.
14. Osoby zúčastněné na řízení č. 2, 3 a 4 podaly společné vyjádření, v němž s žalobou vyjádřily nesouhlas. K věci uvedly, že k vytyčení hranic geodetem žalobce nebyly přizvány, proběhlo bez jejich vědomí; že nadměrná vozidla po komunikaci nejezdí, protože neprojedou; že odnepaměti tuto cestu využívají (min. 120 let; jedná se o cestu vydrženou); a že nikdy rodině žalobce nebránily v užívání své části komunikace p. č. XI, která je nezbytná pro přístup k polnostem rodiny žalobce a ta ji také plně využívá. Předmětná veřejně přístupná účelová komunikace je jediným přístupem k nemovitostem

osob zúčastněných na řízení, považují ji proto za nezbytnou. Varianta nové trasy navržená žalobcem je podle nich zcela nereálná. Nejsou si vědomy, že by mu způsobovaly škody na majetku a zdraví. Předchozí vlastníci si nikdy na nic nestěžovali. Obec Víchová nad Jizerou spravuje v zájmové lokalitě hlavní řád obecního vodovodu u č.p. XJ, rovněž z tohoto důvodu je nutné zachovat přístupnost inkriminovaného místa.

15. Žalobce reagoval na vyjádření osob zúčastněných na řízení replikou. Znovu zdůraznil, že osoba zúčastněná na řízení č. 2 byla o vytýčení 2 geodetických bodů informována, že po jeho pozemku jezdí nadměrná vozidla, v důsledku čehož jsou poškozovány jeho nemovitosti (obrátil se již kvůli tomu na příslušný odbor). Zdůvodnil existenci kamerového systému v daném místě. Zopakoval nesouhlas se závěry silničního správního úřadu stran existence veřejně přístupné účelové komunikace – nejedná se o cestu, protože tak není vedena v katastru nemovitostí, již v roce 1903 je uvedena jako slepá. Osoby zúčastněné na řízení si opomněly přístup ke svým nemovitostem zajistit. I starosta obce hovořil o propojce, nikoliv o cestě. Osobě zúčastněné na řízení č. 2 v přístupu k jejím polnostem nebrání, ta ale cestu pořád rozšiřuje, on se ke svým polnostem dostane bez využití této cesty. Přístupové varianty v řízení uvedl, ostatně osoba zúčastněná na řízení č. 4 jezdí jinudy.

V. Skutkové a právní závěry krajského soudu

16. Krajský soud poté soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů v řízení podle části třetí hlavy první a druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen “s. ř. s.”). Učinil tak bez nařízení jednání, když žalovaný s tímto vyslovil výslovný souhlas, žalobce pak souhlasil postupem dle § 51 odst. 1 věty druhé s. ř. s. O věci usoudil následovně.
17. Předně předesílá, že není smyslem soudního přezkumu stále dokola podrobně opakovat již jednou vyřčené, a proto se může soud v případech shody mezi názorem soudu a odůvodněním žalobou napadeného rozhodnutí odkazovat na toto odůvodnění (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005-130, publikovaný pod č. 1350/2007 Sb. NSS, či rozsudky téhož soudu ze dne 2. 7. 2007, č. j. 4 As 11/2006-86, a ze dne 29. 5. 2013, č. j. 2 Afs 37/2012 – 47; všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu citovaná v tomto rozsudku jsou dostupná na www.nssoud.cz).
18. Nutno rovněž připomenout, že podle § 75 odst. 2 s. ř. s. soud přezkoumává napadené výroky žalovaného rozhodnutí v mezích žalobních bodů. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu tak platí dispoziční zásada. Rozsah přezkumu žalobou napadeného správního rozhodnutí je vymezen žalobními body, jimiž žalobce konkretizuje svá tvrzení ve vztahu k namítanému porušení zákona.
19. V posuzované věci vedly správní orgány řízení o odstranění pevných překážek z pozemní komunikace dle § 29 odst. 3 zákona o pozemních komunikacích. Dle něho: *„Pevné překážky, na jejichž umístění nebylo vydáno povolení, jsou jejich vlastníci povinni odstranit na svůj náklad ve lhůtě stanovené silničním správním úřadem. Po marném uplynutí stanovené lhůty je vlastník, popřípadě správce dálnice, silnice nebo místní komunikace oprávněn odstranit pevnou překážku na náklady jejího vlastníka.“*
20. Není sporu o tom, že pokud v řízení o odstranění pevných překážek z pozemní komunikace dle § 29 odst. 3 zákona o pozemních komunikacích panují neshody mezi účastníky řízení ohledně toho, zda se jedná o VPUK, musí si silniční správní úřad posoudit tuto otázku jako otázku předběžnou ve smyslu § 57 správního řádu. Odpověď na ni pak musí být vždy obsažena v odůvodnění rozhodnutí, kterým se takové správní řízení končí. Tak tomu v posuzované věci bylo. Silniční správní úřad se této problematice věnoval na str. 3 až 5 prvoinstančního rozhodnutí, žalovaný pak na str. 3 až 7 odvolacího rozhodnutí. Své závěry o existenci VPUK na Pozemcích žalobce pak v odůvodnění svých rozhodnutí srozumitelným a přezkoumatelným způsobem objasnily.
21. Krajský soud se tedy bude nejprve věnovat těm žalobním námitkám, které napadaly právě závěry správních orgánů ohledně existence VPUK na Pozemcích žalobce. Ty totiž uzavřely, že pevné překážky byly žalobcem umístěny na pozemní komunikaci mající znaky VPUK.
22. Právní režim pozemních komunikací upravuje zákon o pozemních komunikacích, který je vymezuje jako *dopravní cesty určené k užití silničními a jinými vozidly a chodci* (srovnej § 2 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích). Pozemní komunikace jsou dle odst. 2 téhož ustanovení členěny do čtyř kategorií, a to na dálnice, silnice, místní komunikace a účelové komunikace. Na rozdíl od dálnic, silnic a místních komunikací, které jsou ve vlastnictví osob veřejného práva, mohou být účelové komunikace ve vlastnictví

soukromých subjektů.

23. Podle ustanovení § 7 odst. 1 věty první zákona o pozemních komunikacích je účelovou komunikací pozemní komunikace, která *slouží ke spojení jednotlivých nemovitostí pro potřeby vlastníků těchto nemovitostí nebo ke spojení těchto nemovitostí s ostatními pozemními komunikacemi nebo k obhospodařování zemědělských a lesních pozemků*. Tyto komunikace jsou veřejně přístupnými účelovými komunikacemi, přičemž zákon počítá i s účelovými komunikacemi, které nejsou veřejně přístupné, jedná-li se o pozemní komunikace v uzavřeném prostoru nebo objektu, které slouží potřebě vlastníka nebo provozovatele uzavřeného prostoru nebo objektu (§ 7 odst. 2 zákona). V takovém případě je účelová komunikace přístupná v rozsahu a způsobem, který stanoví vlastník nebo provozovatel uzavřeného prostoru nebo objektu.
24. Z citované právní úpravy tak vyplývá, že komunikace bude mít charakter účelové pozemní komunikace *ex lege* (tj. ze zákona, aniž by bylo třeba o její kategorizaci vydávat správní rozhodnutí), bude-li naplňovat zákonem vymezené pojmové znaky pozemní komunikace, jak jsou vymezené v ustanovení § 2 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích, a zároveň pojmové znaky účelové pozemní komunikace, vymezené v § 7 odst. 1 (event. § 7 odst. 2) tohoto zákona.
25. První dva znaky účelové komunikace tak definuje zákon o pozemních komunikacích. Jsou to 1) zřetelná (v terénu patrná) cesta určená k užití vozidly a chodci pro účel dopravy a 2) spojující jednotlivé nemovitosti pro potřeby jejich vlastníků nebo spojující tyto nemovitosti s ostatními pozemními komunikacemi nebo sloužící k obhospodařování zemědělských nebo lesních pozemků.
26. Kromě shora uvedených náležitostí, které vyplývají přímo ze zákona, bude veřejně přístupná účelová komunikace existovat pouze se souhlasem vlastníka. Tento závěr vyplývá z dosavadní judikatury civilní i správní (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2000, sp. zn. 22 7 30 A 61/2020 Cdo 1868/2000, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2003, sp. zn. 22 Cdo 2191/2002, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2004, č. j. 5 As 20/2003 - 64, a nálezy Ústavního soudu ze dne 9. 1. 2008, sp. zn. II. ÚS 268/06), která navazuje již na rozhodovací praxi předválečného Nejvyššího správního soudu. Ten mimo jiné dovodil, že „*pozemek, který je v soukromém vlastnictví, lze uznati za veřejnou cestu jen tehdy, jsou-li splněny dva předpoklady, a to jednak, že pozemek byl věnován buď výslovným projevem nebo z konkludentních činů vlastníka byl k obecnému užívání určen a dále především z toho, že toto užívání slouží k trvalému uspokojení nutné komunikační potřeby.*“ (Boh A 10017/32).
27. Co se týče „kvality“ souhlasu vlastníka, ten může být buď výslovný, či konkludentní. Jestliže však vlastník se zřízením účelové komunikace souhlasil, jsou jeho soukromá práva v takovém případě omezena veřejnoprávním institutem obecného užívání pozemní komunikace, které nemůže být vyloučeno jednostranným úkonem vlastníka, jenž takový souhlas udělil, ani jeho právními nástupci (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2006, sp. zn. 22 Cdo 1173/2005). Jestliže vlastník pozemku v minulosti, kdy pozemek začal sloužit jako účelová komunikace, s tímto *nevyslovil kvalifikovaný nesouhlas*, jde o účelovou komunikaci, vzniklou ze zákona. Stačí, aby vlastník *strpěl užívání pozemku* jako komunikace, v případě nesouhlasu musí však jít o aktivní jednání. Pokud vznikne účelová komunikace, je její právní status závazný i pro budoucí majitele pozemku - účelové komunikace, tito nejsou oprávněni komunikaci ze své vůle uzavřít. Výjimku z

tohoto pravidla tvoří pouze případy, kdy nedochází k převodu mezi soukromými subjekty, ale kdy je komunikace nabývána od veřejnoprávní korporace – zde nelze souhlas bez dalšího presumovat (nález Ústavního soudu ze dne 9. 1. 2008, sp. zn. II. ÚS 268/06). Veřejnou cestou se tedy pozemek stává jeho věnováním obecnému užívání, ať již vlastníkem výslovně projeveným souhlasem nebo konkludentním strpěním (rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2009, č. j. 5 As 27/2009 - 66).

28. Druhou judikatorně dovozenou podmínkou pro vznik veřejně přístupné účelové komunikace je též existence nutné a ničím nenahraditelné komunikační potřeby. Existují-li tedy jiné způsoby, jak dosáhnout sledovaného cíle (zajištění komunikačního spojení nemovitostí), aniž by došlo k omezení vlastnického práva, je třeba dát před omezením vlastnického práva přednost těmto jiným způsobům.
29. Pokud jde o **první znak VPUK**, tedy její stálost a zřetelnost v terénu, pak tím se zabýval silniční správní úřad na str. 3 svého rozhodnutí, kdy s ohledem na závěry ohledání ze dne 15. 6. 2022 konstatoval, že povrch předmětné cesty, jejíž povahu si musí jako předběžnou otázku posoudit, je zcela jasně patrný, neboť je oproti okolnímu terénu zpevněn šterkodrtí, což potvrzuje fotodokumentace při tomto ohledání pořízená. Proti naplnění tohoto znaku VPUK navíc žalobce v žalobě ani nebrojil.
30. Existenci **druhého znaku VPUK** je možno konstatovat, pokud se jedná o komunikaci spojující jednotlivé nemovitosti pro potřeby jejich vlastníků nebo spojující tyto nemovitosti s ostatními pozemními komunikacemi nebo sloužící k obhospodařování zemědělských nebo lesních pozemků. Ke kterým nemovitostem cesta vede, tedy které nemovitosti spojuje, je popsáno rovněž na str. 3 prvostupňového rozhodnutí. Tyto závěry plně podporují i snímky z pozemkových map, které jsou založeny ve spise nebo které jsou veřejně dostupné na webových stránkách Českého úřadu zeměměřického a katastrálního. Ostatně existenci druhého znaku VPUK obsah žalobních námitek rovněž nezpochybnil.
31. Existenci **třetího znaku VPUK**, tedy souhlasu vlastníka pozemku s jeho veřejným užíváním, se silniční správní úřad zabýval na str. 4 svého rozhodnutí, žalovaný pak na str. 3 a 4 svého rozhodnutí, jakož i následně v rámci vypořádání jednotlivých odvolacích námitek žalobce. Učinil tak dle krajského soudu způsobem pečlivým a podrobným.
32. Jak vyplynulo z obsahu správního spisu, všichni účastníci (či jejich zástupci) předmětného správního řízení (tedy žalobce, osoby zúčastněné na řízení č. 2 až 4, jakož i starosta obce Víchová nad Jizerou) jsou osobami, které je možno označit za starousedlíky, podobu dané lokality tedy znají už několik desítek let.
33. V průběhu správního řízení nikdo z nich nerozporoval, že daný status quo v ní trvá „odjakživa“. Ten spočívá v tom, že se na cestu p. č. XC, která je značně dlouhá, vine se mezi polnostmi a tvoří přístupovou cestu k nim a u níž se nacházejí i domy osob zúčastněných na řízení č. 2 až 4, vždy z cesty na pozemku p. č. XCH (xxx) najíždělo přes Pozemky mezi obytnou částí domu čp. XK a hospodářskou budovou (jedná se o několik málo metrů). Z protokolu o ohledání ze dne 15. 6. 2022 lze zjistit, že i sám žalobce uvedl, že sousedům nikdy nebylo bráněno v průchodu či v průjezdu. Jeho současné tvrzení obsažené v žalobě a v replice, že cesta na pozemku p. č. XC je od roku 1903 slepá a končila u Pozemků (čímž implicitně tvrdí, že její uživatelé již dále v chůzi či jízdě po ní nepokračovali a Pozemky k napojení na cestu na pozemku p. č. XCH nepoužívali), tak krajský soud považuje za ryze účelové a neodpovídající skutečnosti. Ostatně vyvrací je

- správními orgány opakovaně zdůrazňovaný obsah protokolu z ústního jednání ze dne 14. 7. 2006, které se uskutečnilo v rámci řízení o povolení novostavby rodinného domu osoby zúčastněné na řízení č. 4. Tehdejší vlastnice Pozemků M. K. (matka žalobce) při něm byla obeznámena, že jako přístupová a příjezdová cesta k této novostavbě bude sloužit právě cesta po pozemku p. č. XC. V protokolu sice nejsou Pozemky výslovně citovány, ale jak už je uvedeno shora, úmluva o přístupu a příjezdu po cestě na pozemku p. č. XC by byla zcela nelogická, pokud by se nepočítalo s tím, že ten bude uskutečňován i po Pozemcích, protože jinak se z pozemku p. č. XC na pozemek p. č. XCH (silnice III/28622) dostat nelze. To se bezpochyby považovalo již tehdy za zcela automatické, proto byla k jednání o přístupové a příjezdové cestě pozvána i M. K. coby tehdejší vlastnice Pozemků. A ta s tímto jejich užíváním zcela zřetelně souhlasila. I z toho lze dovodit, že Pozemky bezpochyby vždy sloužily k vyústění cesty na pozemku p. č. XC na pozemek p. č. XCH (xxx) a jejich vlastníci to respektovali.
34. Z pohledu na snímky pozemkových map pak není důvod pochybovat o tvrzení osob zúčastněných na řízení, že cesta sloužila a slouží nejen vlastníkům nemovitostí, které spojuje, ale i jiným osobám (např. turistům, myslivcům apod.), jejichž přesný okruh nebyl vymezen a které nebylo možno za tím účelem ze strany vlastníků Pozemků jakkoliv evidovat či omezovat. O obecném povědomí o veřejném užívání cesty po Pozemcích svědčí i fakt, že obec Víchova nad Jizerou u domu čp. XJ (vedle cesty na pozemku p. č. XC) umístila objekt související s provozem obecního vodovodu, ke kterému se rovněž dostává po komunikaci přes Pozemky.
35. Ve shodě se silničními správními úřady obou stupňů tak rovněž krajský soud konstatuje, že přesný okamžik udělení souhlasu s veřejným užíváním komunikace (coby cesty pro neomezený počet uživatelů) po Pozemcích jako spojnice mezi cestou p. č. XC a cestou p. č. XCH nelze stanovit, neboť pro tento účel sloužila více jak 100 let, tedy tzv. odnepaměti. O jeho existenci ale nejsou pochyby. Existence tohoto souhlasu ze strany jeho právních předchůdců je pak závazná i pro žalobce, který je jejich současným vlastníkem.
36. Přestože si lze samozřejmě představit, že by otázka veřejného užívání komunikace po Pozemcích mohla být ještě důkladněji prověřována např. formou výslechu jiných starousedlíků coby svědků, je krajský soud toho názoru, že toho již není třeba, neboť skutkový stav v tomto směru byl zjištěn v úplnosti a není o něm pochyb ve smyslu § 3 správního řádu. I existence tohoto znaku VPUK tedy byla v posuzované věci prokázána.
37. **Čtvrtý znak VPUK** spočívá v existenci nutné a ničím nenahraditelné komunikační potřeby. Silniční správní úřad se jím zabýval velmi podrobně na str. 4 a 5 svého rozhodnutí, žalovaný se k této problematice opakovaně vracel na str. 4 až 6 žalobou napadeného rozhodnutí. Na tyto závěry krajský soud v podrobnostech odkazuje, neboť jsou podloženy obsahem správního spisu a ztotožňuje se s nimi. Je zřejmé, že skutkový stav ohledně dané problematiky byl správními orgány zjištěn v úplnosti. Za podstatné považuje krajský soud zejména závěry plynoucí přímo z místního šetření v dané lokalitě, z něhož jednoznačně vyplynulo, že žádná alternativní přístupová komunikace k těm nemovitostem, jejichž vlastníci a uživatelé využívají VPUK k přístupu k nim, neexistuje. Prověřeny přitom byly všechny varianty navrhované žalobcem, z nichž v žalobě odkazuje již pouze na tu, kterou ve svém nákresu předloženém silničnímu správnímu úřadu označil červenou barvou. V podrobnostech opět krajský soud odkazuje na

odůvodnění obou správních rozhodnutí, protože nepovažuje za nutné tyto jejich závěry opakovat, účastníci řízení i osoby na něm zúčastněné je ostatně dobře znají.

38. Ve stručnosti tak pouze konstatuje, že z fotodokumentace pořízené při ohledání na místě je zřejmé, že žalobcem preferovaná varianta alternativního přístupu místy ani nenaplňuje znaky VPUK, když v podstatě není v terénu ani patrná. Správní orgány rovněž zdůraznily nadměrný sklon a svažitost dané trasy. Všechny tyto skutečnosti po rozumu vylučují, aby tato přístupová cesta mohla být celoročně využívána. Z mapových podkladů rovněž vyplývá, že by se zejména u osob zúčastněných na řízení č. 2 a 3 jednalo o cestu několásobně delší, než je cesta přes Pozemky a návaznou cestu na pozemku p. č. XC. Pokud žalobce argumentuje tím, že tuto variantní trasu používá osoba zúčastněná na řízení č. 4, pak soud odkazuje na protokol z ohledání konaného dne 15. 6. 2022, kde tato osoba uvedla, že tuto cestu používá, pouze pokud to podmínky umožňují, jinak že využívá příjezd přes Pozemky. I tento znak VPUK tedy soud shledává v případě posuzované komunikace naplněným.
39. Krajský soud dodává, že je u VPUK existujících tzv. „odnepaměti“ zcela běžné, že původně byly využívány pro pěší, koňské povozy apod., to odpovídá době, kdy vznikaly. Postupně, s rozvojem dopravních prostředků a zvyšující se kupní silou obyvatel, však cesty začaly umožňovat jízdu i jiným typům dvoustopých vozidel. Mohly po nich jezdit traktory, nákladní vozy, zemědělská a lesní technika a posléze i osobní automobily. Počet dopravních prostředků se pak postupně zvyšoval, cesty začaly být za tím účelem i upravovány a stávaly se tím ještě přístupnějšími pro stále větší počet takových vozidel. Tak tomu bylo bezpochyby i v případě cesty po Pozemcích. Ostatně jejich vlastnice paní M. K. souhlasila v roce 2006 s jejich využitím pro přístup a příjezd k domu osoby zúčastněné na řízení č. 4; v té době již jistě bylo běžné, že cesta po Pozemcích byla využívána i osobními a dodávkovými automobily, a s ohledem na to, že propojuje polnosti, jistě i traktory a jinou zemědělskou techniku.
40. Pokud žalobce namítá, že mu využíváním VPUK po Pozemcích vznikají nebo mohou vznikat škody na majetku (pravděpodobně na budovách, mezi kterými VPUK na Pozemcích vede), pak nutno zdůraznit, že jej i případná pravdivost těchto tvrzení neopravňuje k tomu, aby „vzal spravedlnost do svých rukou“, na VPUK umístil pevné překážky znemožňující její užívání osobními automobily a snažil se tak změnit letitý status quo. Žalobce totiž měl a má možnost, jak na tuto situaci reagovat způsobem nikoliv nezákonným. Na takové případy dopadá ustanovení § 7 odst. 1 věty druhé zákona o pozemních komunikacích. Dle něho příslušný silniční správní úřad obecního úřadu obce s rozšířenou působností může na žádost vlastníka účelové komunikace a po projednání s Policií České republiky upravit nebo omezit veřejný přístup na účelovou komunikaci, pokud je to nezbytně nutné k ochraně oprávněných zájmů tohoto vlastníka. Toto ustanovení pamatuje mimo jiné právě i na případy, kdy během času vzroste frekvence dopravy na veřejně přístupné účelové komunikaci (ať už z různých důvodů) natolik, že vlastníka účelové komunikace začne obtěžovat hluk, zplodiny či jiné nežádoucí důsledky z projíždějících motorových vozidel nad přiměřenou míru. Právě v tomto řízení může žalobce správní orgány přesvědčit o tom, že provoz na cestě na Pozemcích coby veřejně přístupné účelové komunikaci je na místě upravit nebo omezit, protože je to nezbytné k ochraně jeho oprávněných zájmů.
41. Krajský soud se neztotožnil ani se zbývajícimi žalobními námitkami, které již nesměřovaly přímo do otázky existence znaků VPUK.

42. Pokud jde o žalobcem zdůrazňované zaměření Pozemků, na základě něhož poté umístil na Pozemky ocelové sloupky, pak s touto námitkou se žalovaný zcela vyčerpávajícím způsobem vypořádal na str. 4 a 5 žalovaného rozhodnutí. Krajský soud tak jenom stručně opakuje, že ani silniční správní úřady, ani účastníci správního řízení nezpochybňovali, že ocelové sloupky se nacházejí na Pozemcích. Skutečnost zaměření Pozemků však není pro existenci VPUK na Pozemcích vůbec relevantní, stejně tak žalobce neopravňuje k umístění pevných překážek na VPUK. Je v souvislosti s tím rovněž zcela nedůležité dohadovat se, zda zaměření hranic Pozemků žalobce některé z osob zúčastněných na řízení oznamoval či nikoliv.
43. Pokud jde o tvrzené rozšiřování cesty po Pozemcích, krajský soud plně odkazuje na závěry žalovaného ohledně dané námitky obsažené ve druhém odstavci na str. 5 žalobou napadeného rozhodnutí. Považuje je za výstižné, plně s nimi souhlasí, jenom by jinými slovy říkal totéž.
44. Zcela irelevantní je ta žalobní námitka, v níž žalobce namítá, že není standardní, aby VPUK procházela po stavebních parcelách. Označení pozemku, na němž se VPUK nachází, v katastru nemovitostí nehraje při posuzování existence VPUK žádnou roli (viz také str. 5 žalovaného rozhodnutí). Z úřední činnosti je navíc krajskému soudu známo, že se o nestandardní situaci vůbec nejedná; takové případy jsou poměrně časté.
45. Podobně jako žalovanému ani krajskému soudu není zřejmé, co žalobce rozumí „prostou“ účelovou komunikací. Definici takového právního institutu zákon o pozemních komunikacích neobsahuje. Z obsahu prvoinstančního i žalovaného rozhodnutí je pak zcela zřejmé, silniční správní úřady obou stupňů konstatovaly jasně a zřetelně, že se na Pozemcích nachází veřejně přístupná účelová komunikace ve smyslu § 7 zákona o pozemních komunikacích. Právě toto zjištění (a jediné ono) mělo a mohlo mít relevanci pro předmět správního řízení, tedy pro rozhodování o odstranění pevných překážek z pozemní komunikace dle § 29 odst. 3 zákona o pozemních komunikacích.
46. Žalovaný také správně posoudil (ne)důvodnost žalobcovy námitky, že se dle jeho názoru jedná v případě předmětné cesty po Pozemcích o neveřejně přístupnou účelovou komunikaci ve smyslu § 7 odst. 2 zákona o pozemních komunikacích. Důvody, proč tomu tak nemůže být, tedy proč cesta na Pozemcích kritéria neveřejně přístupné účelové komunikace ve smyslu citovaného ustanovení nenaplnuje, uvedl žalovaný na str. 5 až 6 svého rozhodnutí, krajský soud se s nimi ztotožňuje.
47. Pokud jde o přesnost vymezení VPUK na Pozemcích, shledává jej krajský soud dostatečným. Předně nutno konstatovat, že výsledkem řízení o určení právního vztahu dle § 142 správního řádu, v němž se silniční správní úřad zabývá otázkou (ne)existence VPUK, je deklaratorní výrok (pokud je existence VPUK shledána), že
48. se na těch kterých pozemcích VPUK nachází. V takovém případě bývá vhodné nebo dokonce nezbytné (zvláště za situace, kdy trasa VPUK nekopíruje hranice pozemků), že trasa VPUK je zakreslena do pozemkové mapy nebo zaměřena geometrickým plánem, aby bylo nesporné, kudy přesně vede. Takový zákres pak bývá přílohou (a nedílnou součástí) takového rozhodnutí.
49. Předmětem posuzovaného správního řízení ale bylo primárně rozhodnout o odstranění pevných překážek z komunikace dle § 29 odst. 3 zákona o pozemních komunikacích. Deklaratorní výrok o existenci VPUK tedy rozhodnutí ve věci neobsahovalo (a

obsahovat nemuselo). Prostor pro popis VPUK (jejíž existenci si silniční správní úřad musel posoudit jako otázku předběžnou) tak byl vyhrazen odůvodnění rozhodnutí. Ve shodě se žalovaným je i krajský soud toho názoru, že trasa VPUK na Pozemcích byla v odůvodnění prvoinstančního rozhodnutí (a následně ve spojení s odůvodněním žalovaného rozhodnutí) vymezena dostatečně. A to když silniční správní úřad popsal, že předmětná komunikace je zpevněna šterkodrtí. Ve spojení z fotodokumentací obsaženou ve správním spise, z níž je část Pozemků zpevněná šterkodrtí, která se používá jako komunikace, velmi dobře patrná, je dle názoru krajského soudu trasa VPUK zcela nesporná. Průběh VPUK je navíc limitován tím, že se v její části po obou jejích stranách nacházejí budovy žalobce (obytná část z jedné strany a hospodářské stavení z druhé). Nutno také připomenout velmi malou délku VPUK po Pozemcích, která je v řádech metrů, což (i s přihlédnutím ke shora uvedenému) rovněž výrazně předurčuje její polohu. A z uvedené fotodokumentace je také zřejmé, že se předmětné pevné překážky, které žalobci bylo uloženo odstranit, na VPUK nacházejí. Ostatně žalobce s výslovným tvrzením o opaku v žalobě nepřišel.

50. Krajský soud tak uzavírá, že žádnou ze žalobních námitek důvodnou neshledal a nezbylo mu, než dle § 78 odst. 7 s. ř. s. žalobu jako nedůvodnou zamítnout.

VI. Náklady řízení

51. Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Ve věci byl úspěšný žalovaný, a měl by proto nárok na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Ten však přiznání nákladů řízení nenárokoval a z obsahu soudního spisu krajský soud nezjistil, že by mu nějaké náklady řízení nad rámec jeho úřední činnosti vznikly.
52. Osobám zúčastněným na řízení náklady řízení přiznány být nemohly. Dle § 60 odst. 5 s. ř. s. má ale osoba zúčastněná na řízení právo na náhradu jen těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou jí soud uložil. Taková situace však dané věci nenastala. Z důvodů zvláštního zřetele hodných pak může soud osobě zúčastněné na řízení na návrh přiznat právo na náhradu dalších nákladů řízení. Existenci takových důvodů však krajský soud v projednávané věci neshledal, ostatně ani žádná z osob zúčastněných na řízení s tvrzením o jejich existenci nepřišla. Žádná z nich také náhradu nákladů řízení nepožadovala.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.)

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 2. listopadu 2023

JUDr. Jan Rutsch v. r.
předseda senátu